

2. Кабаченко Т. С. Методи психологічного впливу: Навчальний посібник / Т. С. Кабаченко. - М. : Педагогічне товариство Росії, 2000. - 554 с.

3. Сидоренко Є. В. Особистісний вплив і протистояння чужому впливу [Текст] / Є. В. Сидоренко // Психологічні проблеми самореалізації особистості. - СПб. : СПбГУ, 1997. - С. 123-142.

ВІДЧУЖЕННЯ ВІД НАВЧАННЯ ЯК ПРЕДИКТОР ВИГОРАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НУЦЗУ

Гапоненко Н. О.

Боснюк В. Ф., канд. психол. наук, доцент

Національний університет цивільного захисту України

В науковій літературі та ЗМІ все частіше говориться про синдром вигорання, який набирає обертів, негативно впливаючи на особистість, розвиток економіки та соціуму загалом.

Синдром вигорання – це стан, який має полікомпонентну структуру, і проявляється в афективній і когнітивно-поведінковій сферах людини.

Науковці досліджують вигорання в рамках різної професійної діяльності та загалом життєдіяльності людини, симптоматику вигорання, розробляють програми профілактики та подолання наслідків цього психологічного феномену. Важливим напрямком досліджень є визначення предикторів вигорання. Найчастіше зустрічаються дослідження особистісних характеристик як предиктора розвитку вигорання особистості.

Здобувачі вищої освіти не так давно стали об'єктом в рамках дослідження вигорання. Вигорання здобувачів вищої освіти може бути пов'язано як з соціальними (зміна звичного способу життя, зростаюче навантаження, задоволеність або незадоволеність обраною професією, відносини з батьками, викладачами, однолітками тощо), так і з особистісними факторами (тип темпераменту, характеру, вольові та інтелектуальні якості і так далі). Відчуження від навчання також є предиктор вигорання у здобувачів вищої освіти та школярів.

Відчуження від навчання – це таке ставлення здобувача вищої освіти до навчання, за якого продукти його діяльності, він сам, а також викладачі, адміністрація, інші студенти і соціальні групи як носії норм, установок і цінностей навчальної діяльності виступають для нього як щось чуже його самості, що виражається у відповідних переживаннях і поведінці [1].

Загалом, вигорання пов'язане, в першу чергу, з неадекватною складністю навчальних завдань і перевантаженням, а відчуження – з низьким рівнем підтримки з боку викладачів, недостатньою ясністю вимог і браком вибору в рамках навчальної діяльності [2].

Для дослідження були обрані методики Є.М. Осіна «Відчуження від навчання» та «Вигорання», які були розроблені саме для дослідження здобувачів вищої освіти. В дослідженні брали участь здобувачі вищої освіти соціально-психологічного факультету НУЦЗУ. Загальна вибірка досліджуваних склала 50 респондентів: дівчата віком 19-20 років. В результаті дослідження ми встановили, що серед здобувачів вищої освіти НУЦЗУ, які брали участь у дослідженні, більшість має середній рівень відчуження від навчання (76 %) та вигорання (76 %). Також виявлені особи з високим (18 %) та низьким (6 %) рівнями відчуження від навчання та вигорання (високий рівень – 28 %, низький рівень – 6 %). Серед форм відчуження у загальній вибірці домінує авантюризм (43 %), при цьому нами виявлені респонденти з домінуючою формою нігілізм (32 %), безсилля (6 %) та вегетативність (16 %). Також ми дійшли висновку, що така форма відчуження від навчання як вегетативність відповідає високому рівню відчуження та вигорання, безсилля – високому та середньому, нігілізм – середньому рівню, авантюризм – середньому та низькому рівням відчуження від навчання та вигорання.

Емпіричний аналіз взаємозв'язку відчуження від навчання та вигорання здобувачів вищої освіти НУЦЗУ дав змогу визначити наступне: між всіма формами та загальним показником відчуження від навчання та вигорання існує слабкий прямий зв'язок, який не має статистичної значущості. Однак, спираючись на кількісні показники по загальній вибірці, ми можемо констатувати наступне: у осіб з високим рівнем відчуження від навчання виявлений високий рівень вигорання, при цьому у цих респондентів домінують такі форми відчуження як вегетативність, нігілізм та авантюризм. У осіб з низьким рівнем відчуження діагностовано низький рівень вигорання та домінуюча форма відчуження авантюризм. У осіб з середнім рівнем відчуження від навчання діагностовано середній рівень вигорання. Тобто, з огляду на вище сказане, ми можемо говорити, що відчуження від навчання є предиктором вигорання у здобувачів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградова С. А., Чунаева Ю. В. Изучение проявлений отчуждения в сфере учебного труда студентов вуза. Право. Экономика. Психология. 2018. № 1(9). С. 83–88.

2. Осин Е. Н. Отчуждение от учебы как предиктор выгорания у студентов вузов: роль характеристик образовательной среды. Психологическая наука и образование. 2015. Т.20. № 4. С. 57–74.